

Vergaderjaar 2003–2004

29 200 XIII

Vaststelling van de begrotingsstaat van het Ministerie van Economische Zaken (XIII) voor het jaar 2004

Nr. 51

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN ECONOMISCHE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 1 juli 2004

Het ondernemerschap in Nederland zit weer in de lift: het aantal startende ondernemers laat een voorzichtige toename zien. Dit betekent natuurlijk niet dat we nu werkloos achterover kunnen gaan leunen. Nog steeds zijn er te veel belemmeringen voor ondernemers en laten veel ondernemers (noodgedwongen) kansen liggen. De Nederlandse concurrentiekracht moet verstevigd worden. Zowel *meer* als *beter* ondernemerschap vormt hiervoor een belangrijke voorwaarde.

Het streven naar meer en beter ondernemerschap is dan ook de doelstelling van het kabinetsbeleid. In de bijgevoegde brief *Meer actie voor ondernemers!*, zet ik uiteen op welke manier ik deze doelstelling wil bereiken. Op verzoek van de Vaste Kamercommissie voor Economische Zaken ga ik in de brief voorts in op de volgende onderwerpen:

- I. het belang van ondernemerschap en de recente ontwikkelingen;
- II. mijn doelstellingen voor ondernemerschap in Nederland;
- III. het bevorderen van internationaal ondernemen;
- IV. het stimuleren van ondernemerschap in nieuwe sectoren;
- V. de mogelijkheid om scholieren al op jonge leeftijd kennis te laten maken met ondernemerschap.

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
C. E. G. van Gennip

Inleiding

In december 2003 stuurde ik u namens het kabinet de brief *In actie voor ondernemers!*. De brief bevat een algemene inleiding over het ondernemerschap in Nederland in vergelijking met ons omringende landen. Daarnaast geeft de brief een overzicht van 43 acties die het kabinet de komende jaren gaat uitvoeren om het ondernemerschap te stimuleren. Daarmee vormt de brief de agenda voor het ondernemerschapsbeleid in deze kabinetsperiode.

Op 22 januari jl. sprak ik in een Algemeen Overleg met de Vaste Kamercommissie van Economische Zaken over het Nederlandse ondernemerschapsbeleid. Daarbij zijn opmerkingen gemaakt over een aantal acties uit de brief¹. Op verzoek van de Kamercommissie besteed ik in deze brief aandacht aan de volgende onderwerpen:

- I. het belang van ondernemerschap en de recente ontwikkelingen;
- II. mijn doelstellingen voor ondernemerschap in Nederland;
- III. het bevorderen van internationaal ondernemen;
- IV. het stimuleren van ondernemerschap in nieuwe sectoren;
- V de mogelijkheid om scholieren al op jonge leeftijd kennis te laten maken met ondernemerschap.

Daarnaast wilde de Kamercommissie graag meer helderheid over de manier waarop de verschillende beleidsacties bijdragen aan het bereiken van de doelen. Bovendien wilde de commissie weten welke indicatoren inzicht geven in de gewenste en/of de bereikte resultaten van het ondernemerschapsbeleid. Met deze brief wil ik dat duidelijk maken.

I. Ondernemerschap in Nederland

Sterk ondernemerschap is van cruciale betekenis voor de ontwikkeling van de Nederlandse economie. Recente cijfers tonen een lichte verbetering in het aantal starters. De daling die in 2001 is ingezet, lijkt te zijn gestopt. Uit cijfers van het handelsregister over het eerste kwartaal van 2004 blijkt een toename van het aantal starters met 15% ten opzichte van het eerste kwartaal 2003².

Toch loopt ons land op het gebied van nieuw ondernemerschap achter bij andere Europese landen³. In 2003 zakt Nederland verder weg op de index van nieuw ondernemerschap en neemt (op Frankrijk, Italië en Japan na) de laatste plaats in van de 20 onderzochte OECD-landen. Slechts 3,6% van de bevolking tussen 18 en 64 houdt zich daadwerkelijk bezig met nieuw ondernemerschap⁴. In 2002 was dit nog 4,6%.

Ook de economische prestaties van de bestaande ondernemers bieden op dit moment geen reden om achterover te leunen⁵. Een voortvarend ondernemerschapsbeleid is dus hard nodig.

II. Doelstellingen van het ondernemerschapsbeleid: meer en betere ondernemers

Met het ondernemerschapsbeleid streeft het kabinet naar een toename van het aantal ondernemers en naar verhoging van de kwaliteit van deze ondernemers, zodat meer ondernemers bewust kiezen voor groei van hun onderneming. Daarnaast moeten de knelpunten waar ondernemers in hun bedrijfsvoering tegenaan lopen, zoveel mogelijk worden weggenomen.

¹ TK 2003–2004, 29 200 XIII, nr. 41

² KvK (2004), Bedrijvendynamiek 2003

³ Onder nieuw ondernemerschap verstaan we: «bezig zijn met het opzetten van een bedrijf of eigenaar zijn van een jong bedrijf (max. 42 maanden)»

⁴ EIM (2004), Global Entrepreneurship Monitor

⁵ EIM (2004).

Het moet aantrekkelijker worden om in Nederland ondernemer te zijn en te blijven.

Met betrekking tot de uitdagingen die zich specifiek voordoen bij bedrijven in industriële sectoren, ontvangt u na de zomer de *Industriebrief*. In deze brief zet het kabinet zijn visie uiteen op de Nederlandse industrie en de industriële bedrijvigheid in andere sectoren, en op door het kabinet te voeren Industriebeleid.

Meer ondernemers

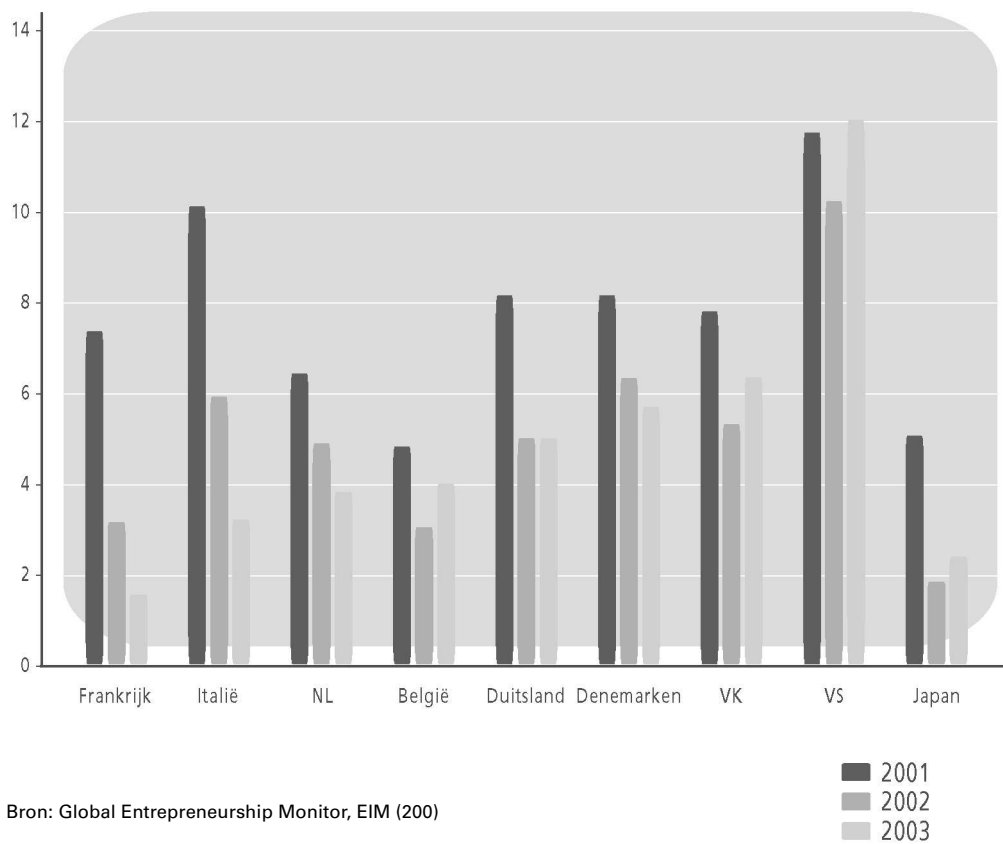
Ondernemerschap en het nemen van risico's zit niet zo ingebakken in onze cultuur. In ons land kiezen nog te weinig mensen voor het zelfstandig ondernemerschap. Terwijl startende ondernemers juist van groot belang zijn voor onze economie. Deze ondernemers ontwikkelen vaak nieuwe producten en diensten. Daarmee stimuleren ze bestaande ondernemers om ook te vernieuwen. Daarom streeft het kabinet naar meer ondernemers.

Het wegnemen van belemmeringen voor ondernemerschap staat dan ook centraal in de acties van het kabinet.

Indicator 1: Total Entrepreneurial Activity-index

De Total Entrepreneurial Activity-index (TEA) geeft inzicht in zowel de kwantitatieve toename van het aantal ondernemers (starters) als in de waardering voor ondernemerschap in de cultuur. Deze index geeft aan hoeveel ondernemers minder dan 42 maanden geleden een bedrijf zijn gestart en hoeveel mensen overwegen om dat te gaan doen. De TEA wordt ieder jaar gepubliceerd in de *Global Entrepreneurship Monitor* van het EIM. Het streven van het kabinet is om in 2010 bij de vijf hoogst scorende lidstaten uit de EU-15 te horen (figuur 1).

Figuur 1: Total Entrepreneurial Activity-index

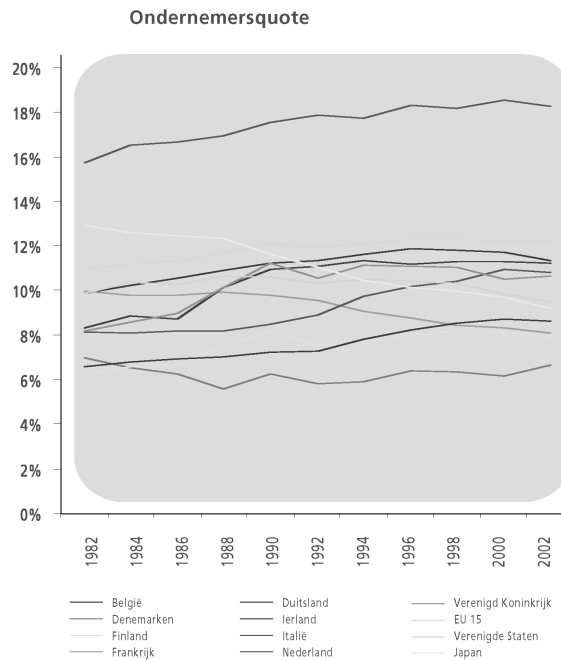

Bron: Global Entrepreneurship Monitor, EIM (200)

Indicator 2: aantal ondernemers als percentage van de beroepsbevolking

Het aantal ondernemers op de totale beroepsbevolking is een goede graadmeter voor het klimaat voor ondernemerschap. Op dit moment staat Nederland op dit gebied op de tweede plaats in de EU-15 (figuur 2). Dat is een mooie positie, die echter eerder wordt veroorzaakt door de lagere uitstroom van ondernemers in de ondernemerspopulatie dan door een hoge instroom van nieuwe ondernemers. Ik streef er naar de huidige positie, waarin minimaal 10% van de totale beroepsbevolking ondernemer is, en waarmee Nederland minimaal een half procentpunt boven het EU-gemiddelde scoort, te handhaven.

Figuur 2: Aantal ondernemers als % van de beroepsbevolking

Beter ondernemerschap

Zoals gezegd streef ik niet alleen naar méér ondernemers, maar ook naar verbetering van de kwaliteit van ondernemers. Voor succesvol ondernemen is een gedegen aanpak nodig en goede kennis van de markt. Veel ondernemers in Nederland maken nog te weinig gebruik van de mogelijkheden van hun onderneming. Dat komt vaak door gebrekkige voorbereiding en onvoldoende kennis van zaken. Soms leidt dit zelfs tot (onnodige) beëindiging van het bedrijf. Dit blijkt bijvoorbeeld uit de inkomenspositie van zelfstandigen en van starters. Die is de afgelopen jaren aanzienlijk verslechterd. Cijfers wijzen op een teruggang met 25% in reële termen tussen 1989–1999 (EIM 2004). Daar zijn natuurlijk meer oorzaken voor. Het heeft zeker te maken met conjuncturele ontwikkelingen. Toch zegt het ook iets over de teruglopende kwaliteit van ondernemers.

Met de afschaffing van de eisen voor de algemene ondernemersvaardigheden (AOV) in het Vestigingsbesluit Bedrijven is een belangrijke drempel voor markttoetreding verdwenen¹. Daardoor is dan ook veel nieuw ondernemerschap ontstaan. De keerzijde van de medaille is dat we de AOV nu niet meer kunnen gebruiken om starters extra vaardigheden mee te geven en zo hun kwaliteit te verbeteren. Ik verwacht in dit verband veel van de invoering van het stimuleren van ondernemerschapsvaardigheden in het onderwijs. Daarover zal ik u samen met de minister van OCW een brief sturen.

Daarnaast zal ik in 2004 en 2005 in overleg met brancheverenigingen, scholen en andere belanghebbenden kijken op welke andere manieren de kwaliteit van ondernemers kan worden gewaarborgd.

In hoeverre heeft het ondernemerschapsbeleid nu bijgedragen aan verbetering van de kwaliteit van ondernemers in het algemeen? Omdat het begrip «kwaliteit» nogal breed is, is dat lastig in kaart te brengen. Ook voorwaarden om te kunnen ondernemen zijn immers van grote invloed op beslissingen van ondernemers. Wel is het mogelijk om per actieplan een streefwaarde op te nemen. Daar ga ik in deze brief nader op in.

¹ In 2006 wordt de Vestigingswet volledig afgeschaft; hiermee worden voor de laatste groepen ondernemers de formele eisen voor het starten van een onderneming weggenomen.

De doelstellingen van het ondernemerschapsgeduld gelden voor alle stadia van het ondernemerschap (start, groei, overdracht/beëindiging). Voor ieder stadium is er een actieplan. Per actieplan heb ik indicatoren opgesteld die kunnen aangeven in hoeverre de beleidsacties bijdragen aan het behalen van de doelstelling. De hoofddoelstelling van ieder actieplan is het streven naar meer en betere ondernemers.

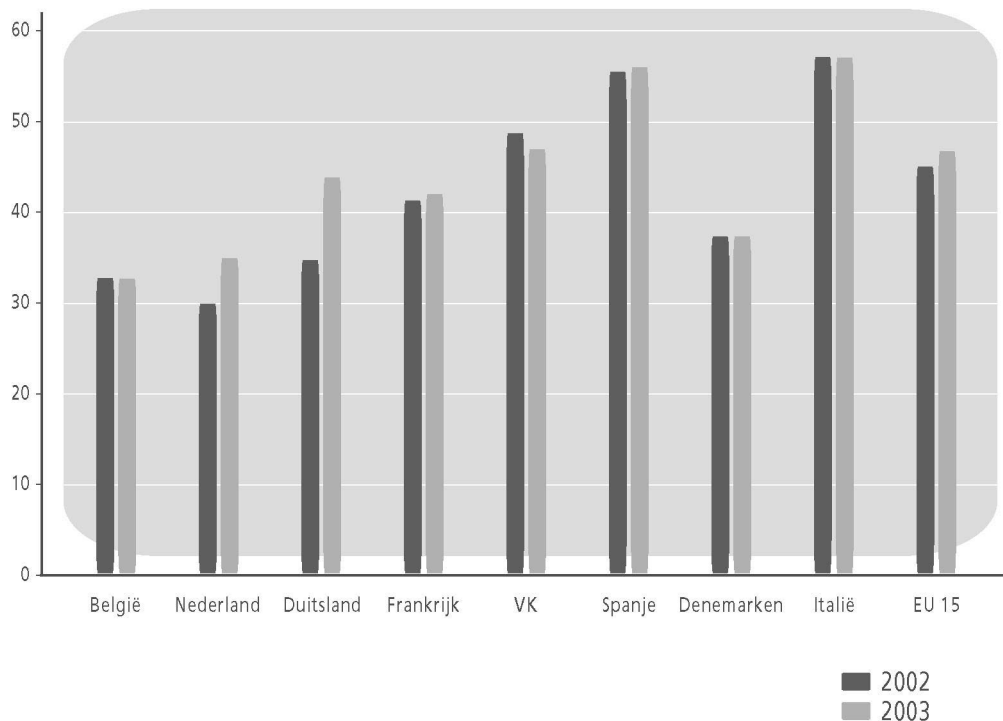
Actieplan Start: meer en betere starters

Je kunt mensen niet dwingen om ondernemer te worden. Daarom is het nogal ambitieus om te kiezen voor meer starters. Dat heb ik ook tijdens het Algemeen Overleg al aangegeven. Waarom streef ik dan toch naar meer starters? Omdat overheid en bedrijfsleven samen wel degelijk de houding ten opzichte van ondernemerschap kunnen beïnvloeden.

Uit het actieplan Start blijkt dat ondernemerschap in Nederland niet erg hoog staat aangeschreven (figuur 3). Het percentage Nederlanders dat liever ondernemer dan werknemer wil worden schommelt volgens de Eurobarometer-analyse in 2001–2003 tussen de 30 en 35%. Daarmee bevindt Nederland zich met België, Denemarken, Zweden en Oostenrijk in de «staartgroep» van de EU-15. Alleen Finland scoort nog lager. Gemiddeld kiezen over diezelfde periode in de EU-15 tussen de 45 en 48% van de mensen voor ondernemerschap. Mijn streven is dat Nederland in 2008 op het gemiddelde van de EU-15 zit. Dat doel wil ik bereiken door het stimuleren van ondernemerschap in het onderwijs en door het etaleren van goed ondernemerschap bij scholieren en studenten.

¹ Het «Overzicht stand van zaken per actieplan, per doelstelling», is u reeds per email verzonden.

Figuur 3: Percentage ondervraagden met een voorkeur voor ondernemerschap

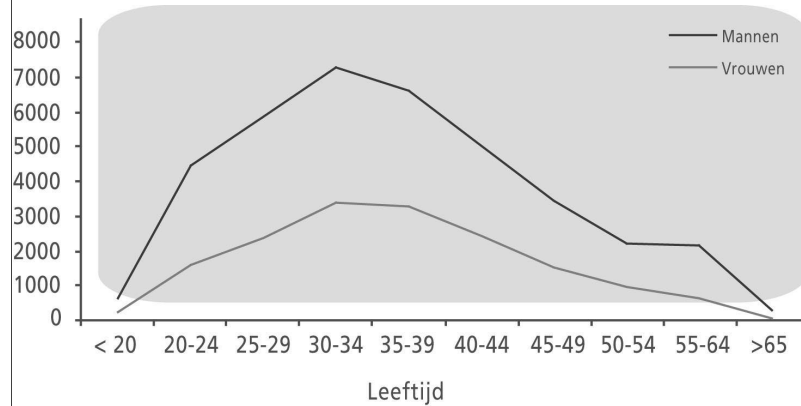

Box 1 Stimuleren van verschillende groepen ondernemers

Specifiek beleid bij specifieke knelpunten

Zoals ik heb hiervoor heb aangegeven streeft het kabinet naar een toename van het aantal en van de kwaliteit van de ondernemers in Nederland. Eén van de belangrijkste middelen hiertoe is het wegnemen van algemene knelpunten (dat wil zeggen: knelpunten die zich voordoen voor alle ondernemers). Desalniettemin wil ik er niet aan voorbij gaan dat specifieke groepen ondernemers in voorkomende gevallen worden geconfronteerd met specifieke belemmeringen. In het geval dat deze belemmeringen zich voordoen wil ik dan ook expliciet aandacht besteden aan de betreffende doelgroepen. Een goed voorbeeld vormen de familiebedrijven, die ten gevolge van de grote betrokkenheid van de familie bij de (eigendom van) de onderneming, extra ondersteuning kunnen gebruiken in de fase van de bedrijfsoverdracht.

Figuur 4: startende ondernemers naar leeftijd en geslacht in Nederland

Vrouwelijke ondernemers

Het is bekend dat vrouwelijke ondernemers meer moeite hebben om krediet te verkrijgen dan hun mannelijke collega's. Dit valt voor een belangrijk deel te verklaren uit het feit dat vrouwen doorgaans relatief kleine bedragen willen lenen terwijl het hen vaak ontbreekt aan onderpand. Op dit moment wordt onderzocht welke knelpunten er bestaan voor ondernemers die behoefte hebben aan kleine kredieten; de uitkomsten van dit onderzoek verwacht ik nog voor deze zomer.

Ook besteed ik dit jaar expliciet aandacht aan het internationaal ondernemen door vrouwelijke ondernemers, omdat bij deze groep sprake is van een groot onbenut export-potentieel. Zo leid ik in het najaar een handelsmissie naar het Verenigd Koninkrijk, waarin nadrukkelijk contacten zullen worden gelegd met netwerken van Britse vrouwelijke ondernemers. De ervaringen die ik in mijn contacten met vrouwelijke ondernemers en tijdens deze handelsmissie in het bijzonder, opdoe vormen een belangrijke input voor het congres over vrouwelijk ondernemerschap dat ik in 2005 ga organiseren.

Allochtone ondernemers

Dè allochtone of etnische ondernemer bestaat niet. Hiervoor bergt deze groep een te grote diversiteit in zich. Wel kunnen in grote lijnen de volgende karakteristieken worden geschetst van deze groep.

Het procentueel aandeel van allochtone ondernemers op het totaal aantal ondernemers neemt toe, maar veel allochtone bevolkingsgroepen vertonen nog een achterstand in de mate van ondernemerschap met de totale bevolking. Uitzondering hierop zijn de mensen van Turkse achtergrond, in deze groep is het ondernemerschap met 10% van de Turkse beroepsbevolking gelijk is aan de totale verdeling van ondernemerschap¹.

Verder blijkt de branchespreiding van allochtone ondernemers nog achter bij de branchespreiding van de totale ondernemerspopulatie. Zo zijn er specifieke sectoren te duiden waarin etnische subgroepen veel in voorkomen, zoals horeca en markthandel.

Tenslotte lopen de bedrijfsprestaties van allochtone ondernemers achter op de gemiddelde bedrijfsprestaties. Allochtone ondernemers beëindigen over het algemeen hun bedrijf relatief sneller en groeien minder snel. Als kanttekening kan worden geplaatst dat de tweede en derde generatie allochtone ondernemers meer karakteristieken van de totale groep ondernemers dan de eerste generatie allochtone ondernemers. Maar er blijft een verschil aanwezig.

¹ EIM (2003), Immigrant entrepreneurship in the Netherlands, Zoetermeer.

Dit najaar breng ik de monitor etnisch ondernemerschap 2003/2004 uit. Deze monitor stel ik in nauwe samenwerking met mijn collega's van SZW en Justitie op. Bij het verschijnen van dit rapport gaan we uitgebreid in op de acties die het kabinet gaat nemen om het ondernemerschap onder allochtonen te bevorderen. Acties ter vergroting van de branchespreiding, maatwerk bij de voorlichting en ondersteuning bij netwerkvorming vormen voorbeelden van dergelijke acties.

Seniore ondernemers

Een derde doelgroep die ik onderscheid in mijn beleid is de oudere starter¹. Met de toename van de vergrijzing en de toename van het aantal economisch actieve ouderen zal deze groep aan belang winnen. In de jaren negentig was nog 8 procent van de starters 50 jaar of ouder. Nu is het percentage 16%, dit onderstreept eens te meer het belang van deze ondernemers.

De huidige groep oudere starters, gerekend vanaf 50 jaar kenmerkt zich als volgt:

- Vaker een man: 86% (overige starters 68%);
- Hoger opgeleid: oudere starters hoogst afgeronde opleiding universiteit of HBO 55% (overige starters 45%);
- Minder vaak een baan in loondienst voor de start van het bedrijf: 61% (overige starters 72%);
- Werken vaker in deeltijd in het eigen bedrijf 48% (overige starters 43%);
- Minder vaak voor het levensonderhoud volledig of voor een groot deel aangewezen op de inkomsten uit het bedrijf: 33% (overige starters 42%);
- Vaker uitsluitend eigen geld in het bedrijf: 83% (overige starters 70%).

Gezien het groeiende belang van deze groep ondersteun ik het project Seniorstart van MKB NL en Stichting Wise, dat het ondernemerschap onder ouderen wil stimuleren (45 jaar en ouder), vooral via kennisverspreiding en netwerkvorming. MKB NL heeft drie netwerken opgericht: Gelderland, Noord-Brabant en Noord-Holland. In het kader van de kennisverspreiding heeft MKB NL een site ontwikkeld: www.seniorstart.org. Op de site kunnen seniore ondernemers algemene informatie vinden, maar ook persoonlijk advies vragen.

Betere starters zijn in mijn ogen ondernemers die de eerste groeifase doormaken en de eerste jaren overleven. Hierover zijn geen Europese cijfers bekend, maar in Nederland houdt 20% van de ondernemingen in het eerste jaar op te bestaan. Dit percentage wil ik verlagen. Ik zet daar onder andere de volgende – met elkaar samenhangende – maatregelen voor in:

- verbeteren van de beschikbaarheid van financiering;
- versterken van de voorlichtings- en adviesstructuur;
- opzetten van een coachingsnetwerk.

Box 2 Betere starters: Technopartner

Een voorbeeld van ondernemers die te kenschetsen zijn als kwalitatief hoogwaardige starters zijn de zogenaamde technostarters. Berekeningen van het EIM laten zien dat innovatieve starters tot en met 2006 jaarlijks 0,4–0,5 procentpunt kunnen bijdragen aan de groei van de arbeidsproductiviteit². Zoals ik in de brief aan de Tweede Kamer over TechnoPartner al heb gemeld blijft het aantal spin-offs uit kennisinstellingen in Nederland achter bij het buitenland³. Dit is één van de redenen om het technostartersklimaat in Nederland structureel te verbeteren.

Het programma Technopartner vormt een belangrijk instrument om hier verandering in te brengen. In mei 2004 heeft een landelijke TechnoPartner-consultatiedag plaatsgevonden. Ongeveer 100 betrokkenen hebben zich gebogen over de verschillende actielijnen van het TechnoPartner-programma. De reacties van de deelnemers waren overwegend positief, één van de aanbevelingen was bijvoorbeeld om het TechnoPartner-platform de aansturing

¹ Deze tekst is gebaseerd op het rapport *Starten in de recessie*, dat het EIM in de zomer van 2004 zal uitbrengen.

² Aanvullende berekeningen op basis van EIM, *Het effect van beleid voor (innovatieve) starters en snelle groeiers op de ontwikkeling van de arbeidsproductiviteit*, 2002

³ TK 2003–2004, 27 406, nr. 5.

over alle actielijnen te geven. De aanbevelingen worden op dit moment, voor zover mogelijk, verder uitgewerkt.

Het TechnoPartnerplatform is medio 2004 operationeel. De acties ter stimulering van de kennisexploitatie door kennisinstellingen en het verbeteren van de kapitaalmarkt voor technostarters zijn naar verwachting rond de jaarwisseling operationeel. Het hiermee gemoeide budget bedraagt in 2005 ongeveer € 25 mln aan verplichtingenruimte oplopend tot € 37 mln in 2007 en de jaren daarna. Daarnaast bevat TechnoPartner een pakket aan institutionele maatregelen. In dit kader zal de minister van OCW najaar 2004 verduidelijken dat valorisatie en daarmee onder andere het stimuleren van technostarters, een wettelijke taak van universiteiten is.

Box 3 Small Business Innovation and Research-regeling (SBIR)

EZ onderzoekt momenteel samen met OCW en het wetenschaps- en onderzoeksveld de mogelijkheden om de Amerikaanse SBIR-regeling toe te passen in Nederland. De SBIR-regeling richt zich op stimulering van onderzoek en ontwikkeling door (innovatief) MKB. De regeling bestaat uit drie fasen:

1. Subsidiëring haalbaarheidsfase (uitwerking idee);
2. Subsidiëring prototypefase (onderzoek en ontwikkeling/R&D product);
3. Commercialisatiefase: deze fase bevat geen subsidie. Wel levert het doorlopen van de eerste twee fasen een soort overheidskeurmerk op voor de kwaliteit. Dit kan de afname van het ontwikkelde product door overheid of marktpartijen bevorderen.

Een werkgroep, bestaande uit EZ, Senter en OCW, zal inventariseren onder welke voorwaarden en met welke Nederlandse «agencies» (zoals TNO/GTI, STW/NWO) een SBIR-aanpak kan worden opgesteld. De werkgroep betreft het veld hier actief bij. De uitkomsten zullen worden afgestemd met de werkgroep Innovatie en Overheid van het Innovatieplatform.

Vanuit Europese invalshoek zullen de randvoorwaarden worden onderzocht van het steunkader. Daarnaast wordt gekeken naar mogelijkheden tot aansluiting bij het zesde en zevende Kaderprogramma (KP6/KP7). In de later dit jaar te verschijnen *Industriebrief* zal hier verder op in worden gegaan.

Actieplan groei: meer groeiende ondernemingen

Ondernemers moeten zich vooral kunnen toelagen op het ondernemen zélf, niet op allerlei belemmeringen die eigenlijk niets met het ondernemen te maken hebben. Daarom wil ik zoveel mogelijk «overbodige» belemmeringen wegnemen. Dat zal het groeiperspectief van de ondernemer ten goede komen. Ik richt mij daarbij vooral op het verminderen van:

- onnodige of tegenstrijdige wet- en regelgeving;
- criminaliteit tegen ondernemers.

Concreet wil ik dat de Administratieve Lasten voor het bedrijfsleven, die voortkomen uit wetten van mijn departement, in 2007 19% lager zijn dan in 2002.

Betere groeiers

Betere groeiers zijn ondernemingen die bezig zijn met innovatie en het verkennen van nieuwe markten. Het kabinet heeft allerlei financiële regelingen ingezet om ondernemers hierbij te ondersteunen. Het gaat om:

- informatievoorziening en advies via Syntens, KvK's en EVD;
- gerichte en generieke subsidieregelingen en financieringsinstrumenten via EVD en Senter.

«Snelle groeiers» vormen een belangrijke doelgroep¹. Nederland blijft met het aandeel snelle groeiers in de bedrijvenpopulatie achter bij andere Europese landen². Ik streef ernaar dat het Nederlandse aandeel in 2010 overeenkomt met het gemiddelde van de benchmarklanden (dat zijn VS, VK, Denemarken, België en Duitsland).

Er is een aantal signalen dat de financiering van snelle groeiers een groei-belemmerend effect heeft. Daarom zal een kort vervolg onderzoek gedaan worden op het onderzoek dat in opdracht van EZ is verricht naar snelle groeiers, waarbij deze problematiek wordt geconcretiseerd. Tegelijkertijd wordt gezien of bestaande instrumenten als de regeling Bijzondere Financiering en de BBMKB eventueel ook toegespitst kunnen worden op snelle groeiers.

Box 4 Meer groeiers: flexibiliseren BV-recht

Een groeiende onderneming moet kunnen kiezen voor de rechtspersoon die het best aansluit bij de wensen van de ondernemer. Het ondernemingsrecht is dan ook een belangrijk onderdeel van het ondernemersklimaat. Het kabinet werkt er hard aan om het BV-recht zodanig te verbeteren dat het een aantrekkelijker rechtsoormodel wordt voor alle ondernemers, zonder daarbij voorbij te gaan aan de belangen van overige betrokkenen (bijv. crediteuren). Recent zijn twee belangrijke rapporten gepresenteerd: *Versoepeling van het BV-kapitaalbeschermingsrecht* (april 2004) en *Vereenvoudiging en flexibilisering van het Nederlandse BV-recht* (mei 2004). Op dit moment wordt een wetsvoorstel voorbereid dat in de loop van 2004 door het kabinet ter consultatie zal worden aangeboden.

Bij de flexibilisering van het BV-recht staan drie uitgangspunten centraal:

1. Het belang van een grotere toegankelijkheid van de BV; ondernemers die risico nemen maar wel hun privé aansprakelijkheid beperkt willen houden moeten eenvoudiger een BV kunnen oprichten (beide rapporten bevatten aanbevelingen, bijvoorbeeld: afschaffing van het minimumkapitaalvereiste van 18.000 €/afschaffing van de verplichte bankverklaring bij storting in geld/afschaffing van de verplichte accountantsverklaring bij inbreng in natura).
2. Meer flexibiliteit in de BV; ondernemers die gezamenlijk een onderneming in de vorm van een BV drijven, moeten in staat worden gesteld hun onderlinge verhouding veel meer naar eigen goeddunken gestalte te geven (aanbevolen wordt: meer vrijheid van inrichting in statuten, bijvoorbeeld ten aanzien van het stemrecht/meer ruimte voor informele besluitvorming/een meer economische benadering van kapitaalbescherming).
3. Een effectievere bescherming van crediteuren van de BV; door een meer economische benadering van kapitaalbescherming, uitgaande van de liquidatiepositie van de vennootschap.

Actieplan bedrijfsoverdracht en bedrijfsbeëindiging

Meer bedrijfsoverdrachten

De komende jaren zullen veel ondernemers hun bedrijfsactiviteiten staken. Dat levert een groot aanbod op van ondernemingen die overgenomen kunnen worden. De markt voor bedrijfsoverdrachten blijkt ondoorzichtig te zijn. Aanbod en vraag kunnen elkaar niet altijd vinden. Het zou jammer zijn als ondernemers door dat gebrek aan transparantie of door onvoldoende kennis hun bedrijf onnodig beëindigen. Om dat te voorkomen ga ik een aantal instrumenten inzetten.

¹ Snelle groeiers zijn bedrijven die in drie jaar tijd een werkgelegenheidsgroei van minimaal 60% hebben gerealiseerd.

² Nederland 9% t.o.v. 15% EU-gemiddelde.

Box 5 Meer geslaagde bedrijfsoverdrachten

Samen met VNO-NCW, MKB Nederland en de VVK ontwikkel ik een toolkit bedrijfs-overdrachten. Deze toolkit, die beschikbaar is voor iedere ondernemer, geeft een eerste handreiking bij bedrijfsoverdrachten. De toolkit bevat onder andere een duidelijke checklist en informatie over de voordelen van het inhuren van externe adviseurs. Met deze toolkit wil ik ieder jaar minstens 10% bereiken van de ondernemers die hun bedrijf willen overdragen.

Daarnaast ondersteun ik de «ondernemingsbeurs». Dit initiatief van de VVK bestaat uit een digitale database voor:

- ondernemers die hun bedrijf willen overdragen;
- ondernemers die een bedrijf willen kopen;
- intermediairs, bijvoorbeeld private adviseurs.

De Europese Commissie noemt de ondernemingsbeurs als best practice bij het bevorderen van bedrijfsoverdrachten. De beurs is vooral voor kleine bedrijven interessant. Zij kunnen immers vaak moeilijk individueel een adviseur vinden.

Ook besteed ik bijzondere aandacht aan familiebedrijven. Bedrijfsopvolging is daar soms extra lastig vanwege emotionele betrokkenheid van de familie.

Betere bedrijfsoverdrachten en bedrijfsbeëindigingen

Nog te veel ondernemers gaan te snel door surséance naar faillissement. De nieuwe Faillissementswet wil de schuldsaneringsperiode verbeteren, zodat doorstarten van een onderneming gemakkelijker wordt.

De fiscale behandeling van bedrijfsoverdrachten is momenteel onderwerp van discussie binnen het kabinet, bij de beantwoording van de kamervragen van Kamerlid Vroonhoven Kok naar een integrale fiscale benadering van bedrijfsoverdrachten zal hier nader op worden ingegaan.

Jaarlijkse rapportages

Jaarlijkse rapportages over de ontwikkeling van de indicatoren – bijvoorbeeld in de Rijksbegroting – kunnen een beeld geven van de effectiviteit van het beleid. Maar zoals gezegd kunnen we mensen niet onder dwang laten ondernemen. Er kan geen volledige en causale relatie bestaan tussen mijn inspanningen en het aantal ondernemers. Toch ben ik ervan overtuigd dat we mensen wél kunnen interesseren voor ondernemerschap als we zorgen dat zij er meer over weten en als er meer mogelijk is. Figuur 5 geeft een schematisch overzicht van de beleidsacties en de bijbehorende doelen:

Figuur 5: Overzicht doelstellingen en indicatoren ondernemersbeleid

III. Het bevorderen van internationaal ondernemen

Het is van groot belang dat ondernemers verder kijken dan onze landsgrenzen. Daarom besteed ik ook veel aandacht aan de bevordering van internationaal ondernemen. Er zijn veel spelers actief op dit gebied. Er ligt een terechte vraag om de activiteiten op hoofdlijnen meer af te stemmen. Als de diverse partijen meer en beter samenwerken, kan Nederland zich internationaal ook efficiënter en sterker profileren. Dat moet ook, want de positie van Nederland op belangrijke buitenlandse markten is hier en daar zorgwekkend.

Daarom ben ik – zoals ik ook tijdens het Algemeen Overleg al zei – blij met het idee van een publiek-privaat platform voor internationaal ondernemen. Zeker nu ons marktaandeel op belangrijke buitenlandse markten onder druk staat, is krachtenbundeling van belang. Zo'n platform kan echter alleen succesvol zijn als vooral ook de betrokken private partijen commitment tonen. Op dit moment voer ik hierover gesprekken. Overigens is al een grote stap in de goede richting gezet via de samenvoeging

van de EVD en Senter Internationaal tot een agentschap voor internationaal ondernemen en samenwerken. Sinds 1 april 2004 kunnen internationaal ondernemende bedrijven hier terecht voor ondersteuning vanuit de overheid bij internationaal ondernemen.

In september 2004 ontvangt u het Actieprogramma Internationaal Ondernemen. Dit Actieprogramma geeft inzicht in het beleid en de bijbehorende acties op het gebied van internationaal ondernemen. Publiek-private samenwerking vormt hiervan een belangrijk onderdeel

IV. Ondernemerschap in «nieuwe» sectoren

Bij ondernemerschap in «nieuwe» sectoren gaat het vooral om semi-publieke sectoren zoals de gezondheidszorg, het onderwijs en de woningbouw. Kenmerk van deze sectoren is een verwevenheid van publieke en private aspecten bij besturing, bekostiging en beleidsvorming.

Het kabinet wil ondernemerschap in de semi-publieke sectoren bevorderen. Doel is effectieve en klantvriendelijke dienstverlening. Overheid, politiek en maatschappelijke organisaties zijn nog te weinig ingesteld op het verder ontwikkelen van ondernemerschap op deze terreinen. Het blijkt lastig te zijn om te sturen op afstand of om de klant en zijn keuzes centraal te stellen. Ook is er vaak angst voor ondernemersrisico's en de mogelijke negatieve gevolgen daarvan (bijvoorbeeld faillissement).

Er loopt op dit moment een aantal acties om te kijken hoe ondernemerschap meer een plek kan krijgen in maatschappelijke sectoren. Bijvoorbeeld:

1. Er ligt een adviesaanvraag bij de SER over gevolgen en wenselijkheid van meer ruimte voor ondernemerschap in semi-publieke dienstverlening; het SER-advies komt eind 2004 uit; naar aanleiding van het advies komt er een kabinetsreactie.
2. Eind 2004 presenteert het Kenniscentrum voor Ordeningsvraagstukken de resultaten van een Kennisproject waarin wordt onderzocht hoe een cultuur van meer ondernemerschap in de semi-publieke sectoren kan worden gestimuleerd.

Specifiek in de zorgsector vindt het kabinet dat ondernemerschap het best kan worden gestimuleerd door:

- verlaging van toetredingsdrempels;
- beperking van tarief- en budgetregulering;
- tegengaan van opeenstapeling van regelgeving.

De voorgenomen stelselwijziging in de zorg legt meer verantwoordelijkheid bij verzekeraars en zorgaanbieders. Zij zullen meer onderling moeten concurreren en scherper met elkaar moeten onderhandelen. Dat biedt ruimte voor ondernemerschap.

Daarnaast heb ik het EIM laten onderzoeken welke acties uit «In actie voor ondernemers!» kunnen bijdragen aan meer ondernemerschap in de zorgsector¹. Uit dit onderzoek blijkt dat ongeveer 30% van de actiepunten ondernemerschap in de zorgsector kan stimuleren. Voor de «care» blijken iets meer acties relevant dan voor de «cure». Dit heeft te maken met het feit dat er voor de «care» al meer mogelijkheden voor ondernemerschap bestaan dan voor de «cure». Meer specifiek leidt dit onderzoek tot de volgende inzichten:

- de actiepunten over financiering kunnen van belang zijn voor de «care»;
- binnen de «cure» is het benodigde start- en werkkapitaal vaak vrij fors; daardoor zijn instrumenten ten bate van kleine kredieten minder relevant;

¹ EIM, Relevantie van de acties in de Ondernemerschapsbrief van EZ voor de zorgsector, 2004.

- binnen de «care» daarentegen kunnen kleine kredieten in sommige gevallen wel relevant zijn.

Verschillende acties voor een betere uitgangspositie van starters zijn van belang voor de zorgsector. Overigens gaat het dan om acties die vooral gericht zijn op vormen van financiering die nu nog niet gangbaar zijn in de zorg. Bij nieuwe initiatieven binnen de zorgsector kan financiering door informal investors en durfkapitaal echter goed mogelijk zijn. Voorwaarde is dan wel dat zorgactiviteiten voldoende winst kunnen opleveren. Omdat dit in de care-sector nog niet het geval is, zou de care-sector gebaat kunnen zijn met versterking van de beschikbaarheid van kleine kredieten.

De acties die zijn gericht op de Arbo-wet en de Arbeidstijdenwet zijn van bijzonder belang voor de zorgsector. Ondernemers zonder werknemers kunnen immers moeilijk aan het vereiste niveau van dienstverlening beantwoorden. Ondernemers krijgen dus te maken met de uitvoeringsaspecten van beide wetten.

Ook de acties gericht op het verminderen van tegenstrijdige regelgeving en van de administratieve lasten zijn bijzonder relevant voor de zorgsector. Recent heeft het ministerie van VWS elf van de dertig verplichte enquêtes geschrapt. Daarmee is de lastendruk in de zorgsector al flink minder geworden. Ook zijn er acht projecten opgezet met als doel een lastenvermindering van € 310 mln. De aangekondigde bijdrage van het ministerie van EZ aan het verminderen van de administratieve lasten concentreert zich op het verminderen van de enquêtedruk van het CBS en de vereenvoudiging van de publicatie van jaarstukken.

ICT kan een belangrijke rol spelen bij het terugdringen van administratieve lasten. ICT-instrumenten kunnen gebruikt worden voor effectieve en snelle informatie en gegevensuitwisseling tussen overheid en bedrijfsleven. Het ministerie van EZ stimuleert dan ook het gebruik van ICT voor dat doel. Daar kan ook de zorgsector baat bij hebben.

Het kabinet zal bovenstaande, specifiek op de zorgsector gerichte inzichten een rol laten spelen bij de verdere uitwerking en uitvoering van de actiepunten op het gebied van financiering, administratieve lasten en regelgeving, Arbo-wet, Arbeidstijdenwet en bedrijfsoverdrachten. De volgende rapportage over de acties uit *In actie voor ondernemers!* zal ook informatie verschaffen over de voortgang op dit gebied in de zorgsector.

V. Onderwijs en ondernemerschap

In het Algemeen Overleg over het Actieprogramma Technopartner heb ik, samen met de minister van OCW, toegezegd u te informeren over de aandacht voor ondernemerschap in het onderwijs en de geplande acties voor de resterende kabinetsperiode¹. Hierover zal ik u samen met de minister van OCW een brief sturen.

In de periode 2000–2002 zijn via de EZ-subsidieregeling onderwijs en ondernemerschap diverse projecten ontwikkeld in het hele traject van basis- tot en met wetenschappelijk onderwijs. De meeste beleidsacties op de korte termijn zijn gericht op brede verspreiding van deze voorbeeldprojecten onder scholen. Dat gebeurt vooral via de regionale «road shows», die in de brief *In actie voor ondernemers!* al zijn aangekondigd. Op 16 juni heb ik de aftrap gegeven voor de eerste road show in Den Haag.

In eerste instantie richten we ons met de road shows vooral op het MBO en HBO. De meeste projecten over ondernemerschap komen voort uit

¹ TK 2003–2004, 27 406, nr. 8.

deze onderwijssectoren. Als de aanpak succesvol blijkt, gaan we verder met basis- en voortgezet onderwijs, VMBO en wetenschappelijk onderwijs. Ook in deze sectoren komen steeds meer ondernemerschapsprojecten van de grond. Ik noem bijvoorbeeld het project Bizworld in het primair onderwijs en het project «Scholier op de stoel van de ondernemer» in het voortgezet onderwijs.

Voor het MBO en HBO is er het project mini-ondernemingen. Daarnaast heeft het agentschap Senter in opdracht van EZ een aantal «good practices» geselecteerd en uitgewerkt in concrete lespakketten. Zo kunnen andere scholen deze projecten snel en gemakkelijk overnemen. In workshops tijdens de road shows wordt getoond hoe de «good practices» snel in de eigen school kunnen worden toegepast. Docenten worden getraind in het stimuleren en «aanleren» van ondernemerschap bij studenten. De road shows zijn dus de eerste tijd vooral gericht op verspreiding van «good practices». Later kunnen ze een breder karakter krijgen met als doel scholieren en studenten bewuster te maken van de mogelijkheid om ondernemer te worden.

De minister van OCW is in de beleidsagenda's voor het MBO (BVE Koers) en het Hoger Onderwijs en Onderzoek Plan (HOOP) een aantal institutionele acties gestart om de hierboven genoemde verspreiding te ondersteunen. OCW zal die acties samen met EZ en het veld verder uitwerken. De acties zijn gericht op stimulering van ondernemerschap bij de onderwijsinstelling, de deelnemer en de docent:

- Onderwijsinstellingen kunnen in overleg met het regionale bedrijfsleven prestatieafspraken maken met de overheid over hun bijdrage aan de landelijke doelstellingen uit HOOP en Koers BVE. Ondernemerschap is er daar één van. De voortgang per onderwijsinstelling zal jaarlijks worden bijgehouden. Daar worden indicatoren voor opgesteld. Deze aanpak stelt de instellingen in staat zich beter te profileren ten opzichte van elkaar. Scholen in het MBO en hoger onderwijs kunnen geld krijgen om als incubator te fungeren voor startende ondernemingen. In het MBO geldt dat voor alle soorten ondernemingen (via de OCW-begroting). In HBO en WO moeten het vooral technostarters zijn (via het TechnoPartner programma).
- Ondernemerschap van (snel groeiende) bedrijven houdt niet op bij de Nederlandse grens. Het is daarom belangrijk om al in het onderwijs met ondernemerschap in aanraking te komen vanuit een internationale context. In overleg met het universitaire veld zal bezien worden of een internationale leerstoel ondernemerschap haalbaar is. Hierbij zal ook gebruik gemaakt worden van de bestaande initiatieven op dit gebied. Daar waar relevant zal aansluiting gezocht worden bij de activiteiten ten aanzien van het stimuleren van ondernemerschapsonderwijs die binnen het actieprogramma TechnoPartner worden ontwikkeld

Doel van de leerstoel is kennisoverdracht en netwerkvorming met buitenlandse topuniversiteiten. Indien haalbaar gebleken, zal begin 2005 gestart worden met het aanbesteden en opzetten van de leerstoel. Het Ministerie van Economische Zaken zal hier geld voor reserveren. Met de pilot zullen Nederlandse universiteiten ondersteund worden om aandacht te besteden aan internationaal ondernemerschap en kan getest worden of er voldoende vraag is vanuit de studenten. De uitkomsten kunnen dienen als input voor de parallel te voeren discussie over collegegeld-differentiatie, met name ten aanzien van de vraag of voor bepaalde topopleidingen een hoger collegegeld gevraagd mag worden dan het huidige gestelde maximum.

- Ook in de kwalificatiestructuur van lerarenopleidingen zal aandacht worden besteed aan ondernemerschap. Samen met de minister van OCW en de koepelorganisaties zal ik nagaan of aanvullende (financiële) stimulering nodig is via bijvoorbeeld het aanbieden van stages, ondernemerschapstrainingen en bedrijfscontacten.

Ik hoop u hiermee meer inzicht te geven in de manier waarop de verschillende acties zullen bijdragen aan het bereiken van de doelstellingen uit *In actie voor ondernemers!*.

U kunt ervan op aan dat het kabinet er alles aan doet om het ondernemen in Nederland beter te maken.

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
C. E. G. van Gennip

Actieplan Start

Doelstelling I: Toename aantal starters

(01) *Vergroten bewustwording bij scholieren en studenten en (02) Road show ondernemerschap*

Stand van zaken

- Verspreiding best practices via regionale road shows (nader uitgewerkt in de brief)
- Ter ondersteuning: aantal institutionele acties onderwijs (idem)
 - prestatieafspraken ondernemerschap;
 - aandacht ondernemerschapsvaardigheden in kwalificatiestructuur/curriculum;
 - internationale leerstoel universiteiten;
 - aandacht ondernemerschap in lerarenopleiding;
 - bevordering ondernemerschapstages docenten.

Indicator

- Percentage studenten dat ondernemers wil worden (MBO, HO);
- Streven voor MBO en HO is om najaar 2004 samen met het veld de indicatoren voor prestatieafspraken over ondernemerschap vast te stellen

(04) *Vergroten beschikbaarheid startkapitaal*

Stand van zaken

Begin januari presenteerde MKB Nederland een onderzoek van de Universiteit van Tilburg/RZO. Daaruit bleek dat starters en andere kleine bedrijven, snelle groeiers en bedrijven in enkele specifieke sectoren, knelpunten ondervinden op financieringsgebied. Die knelpunten kunnen leiden tot groeivertraging. Daarbij werd in het bijzonder aandacht gevraagd voor het eigen vermogen. Het interdepartementale rapport *versneld starten* stelt dat financiering een van de belangrijkste knelpunten vormt voor starters. Het rapport bevat het voorstel om de Borgstellingsregeling voor starters te verruimen.

Een ING-rapport uit april 2004 geeft aan dat vooral snelle groeiers en bedrijfsoverdrachten problematisch zijn (ING, *Financierbaarheid van het MKB, Schijn en werkelijkheid*). De signalen zijn dus niet helemaal identiek. Dat maakt een onderzoek dat EZ in januari 2004 is gestart, extra interessant. Dat onderzoek is namelijk gericht op knelpunten voor startende en kleinere bedrijven bij toegang tot kleine zakelijke kredieten. Nagegaan wordt of en tot welke hoogte van het krediet deze problemen spelen en wat de oorzaken zijn. Ook wordt gekeken of en zo ja hoe de BBMKB en eventuele andere instrumenten hiervoor een oplossing kunnen vormen.

Actiepunt

- EZ-onderzoek wordt in juli 2004 afgerond. Op basis van de uitkomsten van het onderzoek wordt bepaald of en zo ja welke maatregelen moeten worden uitgewerkt om de beschikbaarheid van kleine kredieten en daarmee de beschikbaarheid van startkapitaal te vergroten.

Stand van zaken

Op dit moment worden betrokkenen geconsulteerd. Uit de tot nu toe gevoerde gesprekken komt naar voren dat Bazel II negatieve effecten heeft voor banken om venture capital te financieren. Er is een actieve lobby om deze negatieve effecten tegen te gaan, vooral gericht op de risicobeoordeling van venture capital-fondsen.

Actiepunt

- Zodra er meer duidelijkheid is over de inhoud van de afspraken uit Bazel II en dan vooral over de uitwerking door de EU en vervolgens over de ernst van de effecten, wordt gekeken of er aanvullend beleid moet komen.

(07) Evalueren durfkapitaalregeling

Stand van zaken

De regeling is bedoeld om het starters gemakkelijker te maken om voldoende werkkapitaal te verkrijgen. Op dit moment wordt een evaluatie uitgevoerd naar de effectiviteit van de regeling. Eind 2004 is deze evaluatie afgerond en is er voldoende inzicht om te beslissen over een eventuele aanpassing van de regeling.

(08) Aanvragen subsidies

Stand van zaken

Het kabinet heeft in april 2004 het rapport van de interdepartementale werkgroep *Starten van een onderneming* vergezeld van een kabinetsstandpunt naar de Tweede Kamer gestuurd. Het rapport bevat diverse aanbevelingen om het startende ondernemers gemakkelijker te maken subsidies te krijgen. Het kabinet heeft de aanbevelingen overgenomen om de bekendheid van websites en het inbouwen van aparte interfaces te vergroten. De aanbeveling om te kijken hoe de verschillende uitvoeringsorganisaties van de subsidieverstreking kunnen worden gebundeld in één of meer uitvoeringsorganisaties, wordt meegenomen in het betreffende actiepunt in het programma *Andere overheid*.

In het Administratieve Lastenprogramma is een apart traject gestart gericht op het verminderen van de administratieve lasten bij subsidieverlening. Er wordt een instrument ontwikkeld waarmee subsidieverlenende diensten zelfstandig de administratieve lasten van hun regelingen in beeld kunnen brengen, om de omvang daarvan te kunnen terugdringen. Iedere evaluatie van een subsidieregeling en iedere nieuwe regeling wordt aan dit instrument getoetst. Ten slotte gaat het kabinet kijken hoe het aantal subsidieregelingen effectief kan worden verminderd. Daarbij gaat het kabinet ook na hoe de verbeteringen van EZ bij de innovatiesubsidies navolging kunnen krijgen.

Actiepunt

- Uitvoeren vergelijking studies.

(09) Starten vanuit uitkering

Stand van zaken

Het kabinet heeft in april 2004 het rapport van de interdepartementale werkgroep *Starten van een onderneming* vergezeld van een kabinetsstandpunt naar de Tweede Kamer gestuurd. Het rapport bevat aanbevelingen om het starten vanuit een uitkeringssituatie te bevorderen. Het starten van een onderneming is een belangrijke mogelijkheid om uit een

uitkeringssituatie te komen. Er mogen geen belemmeringen zijn die zo'n overstap onnodig verhinderen.

Het kabinet onderschrijft het belang van adequate kennis, informatie en voorlichting over de ondernemersroute en de begeleiding. Ook goede communicatie met mensen die willen starten vanuit een uitkering, is van belang. UWV en gemeenten zijn in het voorjaar van 2004 op diverse plaatsen gezamenlijke pilots gestart, gecombineerd met een uitgebreide voorlichtingscampagne. Doel is om duidelijk te maken dat een eigen bedrijf een aantrekkelijk alternatief kan zijn voor een baan in loondienst. UWV wijst het eigen personeel op de kansen van uitkeringsgerechtigden om te starten als zelfstandige.

Het kabinet vindt dat de huidige faciliteiten adequaat inspelen op de gedachte dat de uitkeringsgerechtigde in de periode van uitkering naar werk niet meteen het (recht op) de uitkering verliest. Toch gaat het kabinet nog eens kijken naar wat de meest effectieve vorm is om uitkeringsgerechtigden te faciliteren bij het starten van een onderneming. De suggestie van de interdepartementale werkgroep om de voorgestelde startersfaciliteit ook open te stellen voor mensen in een uitkeringssituatie, wordt expliciet betrokken bij het (standpunt over) het onderzoek naar de knelpunten in de toegang tot de kleine zakelijke kredieten.

Actiepunt

- Aantal mensen dat start vanuit een uitkeringssituatie. In 2004 komt er een nulmeting. Daarna worden in overleg met gemeenten streefwaardes opgesteld.

(11) Uitbrengen monitor etnisch ondernemerschap

Stand van zaken

De monitor geeft een beeld van de bijdrage die etnische ondernemers leveren aan economische groei en ontwikkeling (zowel op lokaal – als op nationaal niveau). De monitor geeft ook inzicht in de organisatiegraad onder etnische ondernemers en in het functioneren van netwerken. Er is een begeleidingsgroep ingesteld voor de monitor. Daarin zitten naast EZ ook de departementen van VROM, SZW, Justitie en VNO/NCW en MKB Nederland. De monitor is in oktober 2004 klaar.

Tijdens een seminar eind 2004 rond allochtoon ondernemerschap worden de resultaten van de monitor gepresenteerd. De aanbevelingen uit het rapport worden in workshops uitgewerkt tot concrete actielijnen. Alle relevante stakeholders worden voor dit seminar uitgenodigd.

Actiepunt

- Een, in vergelijking met autochtone ondernemers, evenredig deel allochtone ondernemers als percentage van de totale allochtone beroepsbevolking in Nederland. Op basis van de uitkomsten van de monitor besluit het kabinet of er behoefte is aan specifiek beleid om ondernemerschap onder allochtonen te stimuleren.

(12) Etnisch ondernemerschap in het Grote Steden Beleid

Stand van zaken

- Op dit moment stellen de Grote Steden de «meerjarige ontwikkelingsplannen» op. Deze zijn eind 2004 klaar. Als er initiatieven worden ingediend zullen die voornamelijk liggen op het gebied van voorlichting en advies op buurt-/wijkniveau.
- Overigens ontplooiën veel steden al initiatieven om ondernemerschap onder allochtonen te stimuleren. Deze initiatieven worden geïnventari-

seerd; de rijksoverheid heeft veel contact met gemeenten, Kamers van Koophandel, brancheverenigingen etc. Enkele voorbeelden: «Wijk in bedrijf» (Utrecht), «Ondernemershuis» in Amsterdam, «Stichting stabij» (Den Haag) en een kennisatelier over etnisch ondernemerschap (Rotterdam). De meeste van deze initiatieven hebben een voorlichtings- of adviserend karakter. Vaak gaat het om thema-avonden, cursussen en trainingen. Zo richt het ondernemershuis in Amsterdam zich op voorlichting en advies aan starters maar ook op het coachen van bestaande ondernemers. Het programma «wijk in bedrijf» gaat verder. Via dat programma organiseert men twee tot driemaal per jaar voorlichtingsavonden over zelfstandig ondernemerschap. Daarnaast ondersteunt en coacht dit programma startende en bestaande ondernemers. Al deze initiatieven zijn gericht op achterstandswijken waar veel allochtonen wonen.

(13) Senior ondernemerschap

Stand van Zaken

Vanwege de vergrijzing moeten wij in de toekomst in Nederland langer doorwerken.

Ondernemerschap is een manier voor ouderen om actief te blijven op de arbeidsmarkt.

Het gaat bij senior ondernemerschap om ondernemers die op latere leeftijd een onderneming starten, bijvoorbeeld vanuit een uitkering of loondienst.

Doel is toename van het aantal senior starters in Nederland. In de jaren '90 was nog 8% van de starters 50 jaar of ouder. Nu is dat 16%. EZ subsidieert samen met MKB Nederland het project Seniorstart. Dat programma wil ondernemerschap onder ouderen stimuleren door middel van kennisverspreiding en netwerkvorming.

Indicator

- Een evenredig deel seniore ondernemers als percentage van de totale oudere beroepsbevolking in Nederland (55–65 jaar).

(16) Verminderen van Administratieve lasten

Stand van zaken

In mei 2004 is de Tweede Kamer geïnformeerd over de voortgang van de initiatieven die het ondernemers gemakkelijker moeten maken informatie van en naar de overheid te krijgen (TK 2003-2004, 29515 nr. 10). Met diverse gemeenten en overheidsdiensten worden in 2004 afspraken gemaakt over participatie in het Bedrijvenloket. Daarnaast wordt het aantal functies van het Bedrijvenloket uitgebreid.

Indicator

- In 2007 kan minstens 65% van de dienstverlening van de overheid aan ondernemers elektronisch plaatsvinden; deze informatie is dan ook beschikbaar via het virtuele Bedrijvenloket.
- Eind 2004 zijn alle formulieren te downloaden die horen bij de informatie die via het Bedrijvenloket wordt aangeboden.

(17) Eenduidig beoordelen ondernemersbegrip

Stand van zaken

In april 2004 heeft het kabinet het wetsvoorstel *Wet uitbreiding rechtsgevolgen verklaring arbeidsrelatie* aangenomen (onder voorbehoud van een positieve uitslag van de wetgevingstoets door de minister van Justitie). Dit wetsvoorstel wil zowel opdrachtgevers die een arbeidsrelatie aangaan

met een opdrachtnemer, als opdrachtnemers zelf, zekerheid geven over de vraag of bij die arbeidsrelatie premies werknemersverzekeringen en loonbelasting/premies volksverzekeringen (loonheffing) verschuldigd zijn. Om deze zekerheid te verschaffen worden de rechtsgevolgen van de VAR (verklaring arbeidsrelatie) uitgebreid.

Indicator

- Wijziging van de wet.

Actieplan Start

Doelstelling II: Verhogen van de kwaliteit van starters

Indicator: Aantal starters dat 1½ jaar na de start nog onderneemt;

Houding ten opzichte van ondernemerschap.

(03) Aandacht in het onderwijs voor internationale aspecten van het ondernemerschap

Stand van zaken

- Begin dit jaar is een workshop «Internationale competenties in het (V)MBO» georganiseerd. Doel was het inventariseren van mogelijkheden en behoeften om bij ondernemerschap in het onderwijs aandacht te besteden aan deze internationale vaardigheden.
- In de road show (actie 2) zal ook aandacht besteed worden aan internationaal ondernemerschap.

Indicator

- Mogelijkheid voor indicator zal met OCW worden besproken als het beleidsterrein verder vorm heeft gekregen.

(06) Informal investment

Stand van zaken

Er wordt een consultatiedocument opgesteld op basis van een gespreksronde onder betrokkenen en bestudering van buitenlandse voorbeelden van stimuleringsbeleid. Uit de consultatieronde blijkt tot nu toe onder andere dat in Nederland al een aantal partijen actief is op dit gebied. Eventuele stimuleringsmaatregelen moeten de bestaande markt niet verstoren, maar leiden tot extra activiteiten. Binnenkort wordt het consultatiedocument aan de betrokken partijen voorgelegd. Aan de hand hiervan wordt in het derde kwartaal van 2004 een stimuleringsmaatregel uitgewerkt.

(10) Organiseren van handelsmissie voor vrouwelijke ondernemers

Stand van zaken

In het najaar van 2004 vindt een handelsmissie plaats naar Londen.

(14) TechnoPartner

Stand van zaken

In januari 2004 hebben de staatssecretaris van EZ en de minister van OCW het actieprogramma TechnoPartner naar de Tweede Kamer gestuurd. Doel van het programma is het stimuleren van meer en betere technostarters door het scheppen van een beter klimaat voor deze starters binnen en buiten kennisinstellingen.

Op dit moment wordt een TechnoPartner-deskundigenpanel ingesteld. Via dit panel kunnen vertegenwoordigers uit bijvoorbeeld bedrijfsleven,

kennisinstellingen en financiers invloed uitoefenen op het TechnoPartner-programma en suggesties geven voor eventuele accentverschuivingen.

Om streefwaarden te kunnen opstellen is een goede nulmeting nodig om te bepalen wat de huidige omzet van technostarters is. Daar is een extern onderzoek voor uitgezet. In de zomer van dit jaar kunnen de streefwaarden worden vastgesteld.

(15) Innovatief MKB

Stand van zaken

Innovatiesubsidie samenwerkingsprojecten (IS)

De IS-regeling is – zoals aangekondigd in «In actie voor ondernemers!» – op 1 januari 2004 van start gegaan. Doel van de regeling is de projectmatige samenwerking tussen bedrijven onderling en tussen bedrijven en kennisinstellingen op het gebied van onderzoek en ontwikkeling te bevorderen. Bij het maken van de regeling is extra gelet op de toegankelijkheid voor het MKB. Ook starters kunnen gebruik maken van de regeling.

WBSO

In het hoofdlijnenakkoord is 100 mln. euro voor de intensivering van de WBSO gereserveerd (50 mln. euro in 2004 en 75 mln. euro in 2005). Op dit moment wordt gewerkt aan de concrete invulling van de intensivering vanaf 2005. Op 7 juli wordt een voorstel hiertoe ter informatie voorgelegd aan het Innovatieplatform.

(18) Verbeteren informatievoorziening voor ondernemers

Stand van zaken

Startende ondernemers hebben vaak te maken met een grote hoeveelheid informatie vanuit allerlei verschillende organisaties. De Kamers van Koophandel hebben een standaardpakket voor startende ondernemers ontwikkeld. In de toekomst zullen in deze pakketten steeds meer gegevens van andere partijen gebundeld worden. Het Bedrijvenloket is hiervan het eerste voorbeeld.

Indicator

- In 2007 kan minstens 65% van de dienstverlening van de overheid aan ondernemers elektronisch plaatsvinden; deze informatie is dan ook beschikbaar via het virtuele Bedrijvenloket.
- Eind 2004 zijn alle formulieren te downloaden die horen bij de informatie die via het Bedrijvenloket wordt aangeboden.

Actieplan Groei

Doelstelling I: Meer groeiers

(20) Verbeteren situatie op de arbeidsmarkt

Stand van zaken

Kenniswerkers

Om te kunnen ondernemen en innoveren heb je voldoende gekwalificeerd menselijk kapitaal nodig. Nederland kampt met een blijvende en misschien zelfs toenemende schaarste aan (hoogopgeleide) kenniswerkers, waaronder de voor innovatie belangrijke groep bèta-technisch opgeleiden. In 2004 heeft het kabinet het Deltaplan Bèta-techniek (bron-informatie) uitgebracht. Hoofdlijnen uit het deltaplan zijn verbetering van het bèta-technisch onderwijs en het aantrekkelijker maken van het

carrièreperspectief voor deze groep. EZ richt zich hierbij vooral op het stimuleren van mobiliteit van onderzoekers tussen publieke en private partijen. Op die manier worden banen aantrekkelijker en meer divers. Zo kunnen we goede onderzoekers houden en nieuwe aantrekken.

Leven Lang Leren

Het kennis- en vaardigheidsniveau van het menselijk kapitaal moet in de loop der jaren op peil blijven. Dit vraagt om een effectieve strategie voor een «leven lang leren» (LLL). Daartoe is een «Actieplan Leven Lang Leren» opgesteld. Een Platform onder leiding van het ministerie van OCW gaat het actieplan uitvoeren. In het platform nemen overheid, sociale partners en onderwijskoepels deel.

Daarnaast heeft EZ een relatief beperkt scholings- en hrm-instrumentarium ingezet.

De komende tijd kijkt EZ welk deel van het instrumentarium een vervolg moet krijgen en in hoeverre het kan worden ingezet bij bovengenoemde actielijnen. Onderdeel van het instrumentarium gericht op menselijk kapitaal is ook het stimuleren van ondernemerschap in het onderwijs (zie actie 1).

Vermindering van uitval in het onderwijs en het aantal mensen zonder startkwalificatie op de arbeidsmarkt

Onder meer in het kader van de werkgroep beroepskolom van het Innovatieplatform wordt gewerkt aan de aanpak van het grote knelpunt van uitval en beperkte doorstroming in het onderwijs, vooral op VMBO-scholen. Het ministerie van SZW voert beleid om het aantal mensen zonder startkwalificaties te beperken.

Indicator

- Aandeel kenniswerkers (HRST) als percentage van bevolking ouder dan 15 jaar; streefwaarde: handhaven positie in top 5 van EU.
- Aandeel 25- tot 64-jarigen dat vier weken voorafgaand aan de enquête participeerde in enige vorm van scholing of training, streefwaarde: handhaven positie in top 5 van EU.

(21) Arbowet

Stand van zaken

- Op het terrein van de arbeidsomstandigheden wordt in beeld gebracht welke regelgeving niet rechtstreeks voortvloeit uit dwingende internationale EU-verplichtingen (nationale kop). Vervolgens wordt gekeken of (een deel van) die nationale kop kan worden afgeschaft of vereenvoudigd.
- Deze analyse loopt mee in de bredere evaluatie van de Arbowet en het Arbobesluit, waarbij specifieke aandacht zal worden geschonken aan vereenvoudiging en deregulering. De voorbereiding van de evaluatie is in oktober 2002 gestart. Een van de onderdelen van de evaluatie betreft de uitvoering van een evaluatieonderzoek. Op 11 juni 2004 is dit evaluatie-onderzoek «Arbowet in beeld» naar de Kamer gestuurd. Op basis van dit onderzoek en enkele andere bouwstenen zal het Ministerie van SZW de evaluatie van de Arbowet en het Arbobesluit afronden en uiterlijk in november 2004 samen met de beleidsconclusies naar de Kamer zenden.

Actiepunt

- Evaluatie en aanpassing arbowet- en regelgeving

(22) Arbeidstijdenwet

Stand van zaken

Op 18 december 2003 heeft de minister van SZW het kabinetsstandpunt vereenvoudiging Arbeidstijdenwet naar de Tweede Kamer gestuurd. Daarin staan de uitgangspunten van het kabinet bij de vereenvoudiging van de Arbeidstijdenwet. Het kabinetsstandpunt stelt voor de normering van arbeids- en rusttijden voor werknemers van 18 jaar en ouder te laten aansluiten op datgene wat internationaal als basisbescherming voor werknemers is afgesproken. De Arbeidstijdenwet moet werkgevers en werknemers zo meer ruimte bieden om individueel afspraken te maken over arbeids- en rusttijden.

Op 15 april 2004 heeft de minister van SZW het kabinetsstandpunt met de vaste kamercommissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid besproken. Vervolgens dient de minister een adviesaanvraag in bij de SER. Uitgaande van een SER-advies in het najaar van 2004 is de verwachting dat begin 2005 een voorstel voor een aangepaste Arbeidstijdenwet naar de Tweede Kamer wordt gestuurd.

Actiepunt

- Vereenvoudiging Arbeidstijdenwet

(23) Kabinetsreactie ontslagstelsel

Stand van zaken

De Stichting van de Arbeid heeft op 15 juli 2003 haar opvattingen over het rapport van de Adviescommissie Duaal Ontslagstelsel (Commissie Rood) kenbaar gemaakt. Het kabinet stuurt najaar 2004 een reactie naar de Kamer. Het kabinet wil hierbij ook een voorstel doen gericht op beperking van de ontslagvergoedingen die de kantonrechter vaak toekent bij ontbinding van de arbeidsovereenkomst.

Actiepunt

- Verzending kabinetsreactie naar de Tweede Kamer

(26) Kapitaalmarkt

Stand van zaken

In maart 2004 is de evaluatie van de BF-regeling gestart. Ecorys-NEI voert het evaluatie-onderzoek uit. De resultaten van de evaluatie worden in juli 2004 opgeleverd. De officiële doelstelling van de BF is het opheffen van knelpunten in het aanbod van risicodragend vermogen aan in de kern gezonde ondernemingen.

De kernvragen van het evaluatieonderzoek zijn:

1. Heeft de BF-regeling een substantiële bijdrage geleverd aan het verminderen van de knelpunten die in de vorige evaluatie zijn geconstateerd?
2. Wordt de doelgroep van de BF-regeling nog steeds met knelpunten geconfronteerd op de Nederlandse kapitaalmarkt als het gaat om risicodragend vermogen? Levert de regeling een substantiële bijdrage aan het verminderen van die knelpunten?
3. Kan de regeling in de huidige of in een aangepaste vorm in de toekomst een substantiële bijdrage leveren aan het verminderen van het geconstateerde knelpunt onder 2.?

Daarnaast wordt in het onderzoek gekeken of de BF-regeling in de huidige praktijk voldoende aansluit bij andere overheidsregelingen gericht op de ondernemingsfinanciering, met name de Borgstellingsregeling (BBMKB).

Actiepunt

- Uit het geconstateerde bedrijfsprofiel en de aanbevelingen voor de regeling moet blijken of (ook) juist de groeiers van deze regeling gebruik hebben gemaakt.

(30) Programma Administratieve Lasten

Stand van zaken

In april 2004 heeft het kabinet de voorstellen voor vermindering van de Administratieve Lasten aan de Tweede Kamer aangeboden. Rijksbreed zijn als eerste stap voorstellen ingediend voor een reductie van 18%. Tegelijkertijd hebben de betrokken departementen in afzonderlijke brieven hun eigen reductievoorstellen toegelicht. EZ heeft in de eerste stap voorstellen voor een reductie van 19% ingediend. De voorstellen liggen onder andere op de beleidsterreinen Marktordening, Energie, Telecom en Post & Statistiek. Een Gemengde Commissie – met ook vertegenwoordigers uit bedrijfsleven en koepelorganisaties – onder voorzitterschap van de heer Hans Smits heeft de reductievoorstellen van EZ opgesteld.

De tweede stap bestaat uit extra voorstellen die voor meer reducties zullen zorgen. Het gaat hierbij vooral om interdepartementale projecten. EZ gaat deelnemen aan projecten op het gebied van Toezicht, Gevaarlijke stoffen en Modelbedrijven. Deze projecten worden in de loop van 2004 en begin 2005 uitgewerkt. Administratieve lastenvermindering vindt daarnaast nog plaats via een Klankbordgroep voor bedrijven, de inzet van ICT (ICTAL) en een Europees traject. Verder wordt er een project Vergunningen gestart. EZ neemt het initiatief voor dit project, in samenwerking met de betrokken departementen. Het project is bij vergunningen gericht op:

- verkorting van de doorlooptijden;
- verminderen van de administratieve lasten;
- vergroten van de samenhang.

Voorjaar van 2005 worden de definitieve departementale plafonds voor Administratieve Lasten bepaald. Het doel van het kabinet is om in 2007 de administratieve lasten met een kwart te verminderen ten opzichte van 31 december 2002.

Indicator

- Streefwaarde: vermindering met 25% in 2007.
- Streefwaarde EZ: vermindering Administratieve Lasten met 19% in 2007.

(35) Vereenvoudiging en flexibilisering BV-recht

Stand van zaken

- In gesprekken met betrokkenen (ondernemers, adviseurs, kredietverleners) is een aantal knelpunten en lacunes in de bestaande wetgeving geïnventariseerd. Deze punten zijn langs twee wegen aangepakt: er is opdracht gegeven tot het verrichten van rechtsvergelijkend onderzoek naar alternatieven voor kapitaalbescherming en er is een aantal experts uit de praktijk uitgenodigd om aanbevelingen te doen over het flexibiliseren en vereenvoudigen van het BV-recht. De voortgang van het project is te volgen op de websites van EZ en Justitie (www.flexbv.ez.nl en www.justitie.nl)
- Sinds 1 april 2004 is het rapport *Versoepeling van het BV-kapitaalbeschermingsrecht* van mrs. Lennarts en Schutte-Veenstra van de Rijksuniversiteit Groningen beschikbaar op de websites. Meest in het oog springende conclusie is dat het minimumkapitaalvereiste van 18.000 euro zonder grote bezwaren kan worden afgeschaft. Als alternatief zou een

liquiditeitsverklaring bij oprichting kunnen dienen. Daarnaast stellen de onderzoekers voor om een aantal niet-effectieve formaliteiten bij oprichting van een BV af te schaffen (bank- en accountantsverklaring). Zij geven bovendien in overweging alternatieve wijzen van crediteurenbescherming na oprichting in te voeren, zoals een liquiditeitsverklaring bij het doen van uitkeringen aan aandeelhouders en bij financiële steunverlening aan toekomstige aandeelhouders. Hiermee verklaart het bestuur dat de BV in staat zal zijn haar schulden in het komende jaar te voldoen.

- Sinds 6 mei 2004 is het rapport *Vereenvoudiging en flexibilisering van het Nederlandse BV-recht* van de expertgroep onder voorzitterschap van prof. mr. De Kluiver beschikbaar op de websites. De groep pleit ervoor de toegankelijkheid van de BV te vergroten door het minimumkapitaalvereiste van 18 000 euro en bijbehorende verplichtingen af te schaffen. Het rapport sluit daarmee aan op het bovengenoemde rapport over de versoepeling van het BV-kapitaalbeschermingsrecht. Verder beveelt de groep aan om ondernemers zelf meer invloed te geven bij het vormen van hun BV. Terwijl nu de algemene vergadering van aandeelhouders het bestuur benoemt, vindt de groep dat bepaalde aandeelhouders hun «eigen» bestuurders moeten kunnen benoemen. Ook de stemverhoudingen kunnen in de BV-statuten worden vastgelegd. De groep stelt daarnaast voor allerlei formaliteiten in de besluitvorming te versoepelen. Daar staat de aanbeveling tegenover dat crediteuren betere bescherming zullen genieten doordat bestuurders pas dividend aan aandeelhouders mogen uitkeren als zij verwachten dat de vennootschap in staat blijft haar schulden te voldoen. De aanbevelingen zullen er volgens de groep toe leiden dat de vereenvoudigde en flexibele BV een breed palet aan toepassingsmogelijkheden heeft, van eenmanszaak, familiebedrijf tot (internationale) joint venture.

Op basis van beide rapporten en de daaruit voortvloeiende discussie maakt de minister van Justitie een wetsvoorstel. In de loop van 2004 wordt dat voor consultatie aangeboden op de bovengenoemde websites.

Actieplan Groei

Doelstelling II: Betere omstandigheden voor groeiers

(24) Veilig ondernemen

Stand van zaken

In januari 2004 is het Actieplan Veilig Ondernemen ondertekend. Het ministerie van EZ is verantwoordelijk voor twee projecten:

- Aanpak Urgente Bedrijvenlocaties: in 2004 wordt gekeken welke randvoorwaarden nodig zijn voor de aanpak (zoals wijze van selecteren, financiering, etc); er worden maatregelen getroffen om de randvoorwaarden te realiseren; de aanpak van de eerste tien bedrijvenlocaties start dit jaar.
- Aanpak Transportsector: overheid en bedrijfsleven kijken dit jaar wat precies de problemen zijn en welke oplossingen mogelijk zijn. Dit najaar ondertekenen overheid en bedrijfsleven vervolgens een convenant gericht op vermindering van de criminaliteit tegen de sector met 25% in 2008.

In maart 2004 is de *Subsidieregeling bestrijding winkelcriminaliteit G30* in de Staatscourant gepubliceerd. De subsidieregeling stimuleert innovatieve projecten gericht op de aanpak van winkelcriminaliteit in de dertig grootste steden. In 2004 wordt bekendgemaakt welke projecten subsidie krijgen. Voor het eind van de zomer adopteert de staatssecretaris van EZ al een eerste winkelgebied als pilot.

Indicator

- Afname van de criminaliteit tegen het bedrijfsleven met 20% in 2008 en vermindering van de winkelcriminaliteit in 2006 met 25%.

*(25) Stimuleren van internationaal ondernemerschap***Stand van zaken**

In de afgelopen periode heeft EZ alle nieuwe en kandidaat-lidstaten van de EU bezocht, meestal met een handelsmissie. Tijdens de bezoeken hebben politiek en deelnemende bedrijven nuttige contacten gelegd.

Sinds 1 januari 2004 is de dienstverlening van de posten in negen landen kwalitatief opgewaardeerd. Op basis van de resultaten zal besloten worden of dat in meer landen kan gebeuren. Op 1 april 2004 zijn de EVD en Senter Internationaal samengevoegd tot een agentschap voor internationaal ondernemen en samenwerken.

Indicator

- Het aantal MKB-bedrijven dat exporteert;
- De EVD meet bereik (aantal bedrijven), klanttevredenheid en bijdrage aan internationalisatie van de eigen producten voor het internationaal opererende bedrijfsleven.

Op basis van deze metingen zijn norm- en streefwaarden opgesteld. Vanaf 1 januari 2004 worden ook de effecten gemeten van de dienstverlening aan Nederlandse bedrijven op belangrijke economische posten.

*(27) Aanpakken tegenstrijdige regels***Stand van zaken**

Op basis van de rapportage van het meldpunt en het convenant worden de knelpunten nu echt aangepakt. In maart 2004 zijn zeven sectorgerichte werkgroepen in gemeenten van start gegaan, waarin relevante verantwoordelijke partijen meedoen (ondernemers, brancheorganisaties, inspectiediensten, gemeenten en eventueel provincies).

Doel van de sectorgerichte werkgroepen is te komen tot eenduidige, praktisch uitvoerbare aanwijzingen en communicatie vanuit de overheid als geheel naar ondernemers.

In juli 2004 leveren de sectorgerichte werkgroepen resultaten op: voorstellen voor verbetering van de operationele werkprocessen en inhoudelijke oplossingen voor individuele cases. Op basis van de verbeteringsvoorstellen worden vervolgens best practices ontwikkeld die landelijk kunnen worden uitgerold.

Indicator

- Streven is om in 2004 400 van de gemelde tegenstrijdigheden te hebben weggenomen

*(28) Voorgenomen regelgeving***Stand van zaken**

Het meldpunt voorgenomen regelgeving onderwerpt nieuwe regels aan de «Bedrijfseffectentoets». Sinds kort bestaat de mogelijkheid om daarbij het bedrijfsleven te consulteren door middel van een bedrijvenpanel. Ook wordt onderzoek verricht naar de omvang van de nalevingskosten (exclusief administratieve lasten) van regelgeving voor het bedrijfsleven.

Stand van zaken

Op dit moment krijgt de opdracht voor de haalbaarheidsstudie vorm in overleg met de betrokken partijen. De opdracht zal in ieder geval bestaan uit een inventarisatie van vergelijkbare initiatieven in het buitenland. Daarbij gaat het onder andere om de economische wenselijkheid en de juridische haalbaarheid van een regellichte zone. Op basis van de resultaten van de haalbaarheidsstudie (verwacht eind 2004) wordt al dan niet besloten zo'n regellichte zone in te stellen.

(31) *Think small first*

Stand van zaken

Op dit moment wordt onderzocht hoe in de vorming van het beleid al meer aandacht kan worden besteed aan de gevolgen van dat beleid voor het MKB. Zoals gezegd biedt de Bedrijfseffectentoets de mogelijkheid al in een vroeg stadium van het wetgevingsproces het bedrijfsleven te consulteren via het bedrijvenpanel.

Ook komt er meer aandacht voor het MKB bij het tegengaan van Administratieve lasten. Zo wordt in de elektronische handreiking die Actal heeft opgesteld voor wetgevers bij ministeries, expliciet aandacht gevraagd voor de gevolgen voor het MKB. Daarbij komt bijvoorbeeld de vraag aan de orde of de informatie-uitvraag niet kan worden beperkt tot een selectie of (kleinere) steekproef uit de betrokken bedrijven, of voor kleine bedrijven te volstaan met minder of kortere vragen.

(33) *Coaching*

Stand van zaken

Om ondernemers bij het ondernemen te assisteren is EZ een coachingsproject gestart. Daarbij definiëren wij coaching als volgt: voorlichting en (strategisch) advies op maat door middel van «één op één» menselijk contact tussen ondernemer en coach. Eerst is geïnventariseerd wat er op dit gebied (publiek en privaat) al gebeurt. Voor deze eerste fase van het project is gebruik gemaakt van diverse databanken. Daarnaast zijn en worden er interviews gehouden met betrokkenen zoals Kamers van Koophandel, Ondernemersklankbord en gemeenten. Op dit moment wordt gekeken waar de lacunes liggen. Ook dit gebeurt in overleg met de diverse stakeholders en betrokkenen.

In de tweede helft van 2004 start een (regionale) pilot, waarbij rekening wordt gehouden met bestaande initiatieven.

Indicator

- In 2006 is 60% van de ondernemingen bekend met de coaching-infrastructuur;
- In 2006 bestaat er een transparante coaching-infrastructuur.

(34) *Snelle groeiers*

Stand van zaken

Snelle groeiers zorgen voor relatief veel nieuwe banen en zijn innovatiever dan andere bedrijven. Uit onderzoek van Deloitte & Touche in opdracht van EZ blijkt dat snelle groeiers vaker dan gewone bedrijven tegen de volgende knelpunten aanlopen:

- Zij kunnen moeilijker aan voldoende gekwalificeerd personeel komen.
- Knelpunten bij management & organisatie: door de snelle groei is de interne rolverdeling onduidelijk, zijn er onvoldoende mogelijkheden

om taken te delegeren, is er gebrek aan heldere strategie en aan aanpassingsvermogen.

- Knelpunten bij het krijgen van financiering onder redelijke voorwaarden: banken zijn terughoudend.

De belangrijkste aanbeveling uit het onderzoek is dat branchegerichte en regionale netwerken en coachingprogramma's voor snelle groeiers moeten worden gestimuleerd.

In 2004 wordt onderzocht of het mogelijk is zulke netwerken en coachingprogramma's voor snelle groeiers op te zetten. Hierbij wordt zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij bestaande initiatieven.

Samen met De Baak en Growth Plus Nederland is EZ van start gegaan met de eerste en de tweede module van de masterclasses «Fast Growth» voor snelle groeiers. De reacties van deelnemers waren positief. In totaal worden nog vier modules georganiseerd. Drie daarvan vinden dit jaar plaats.

Daarnaast wordt onderzocht in hoeverre het instrumentarium gericht op het beter functioneren van de kapitaalmarkt aansluit op de behoeften van snelle groeiers.

Indicator

- In 2010 moet Nederland de achterblijvende positie bij het aandeel snelle groeiers in de bedrijvenpopulatie (9%) ten opzichte van de benchmarklanden hebben ingelopen (gemiddelde van de benchmarklanden VS, VK, Denemarken, België en Duitsland is 15%).

Actieplan Bedrijfsoverdracht en bedrijfsbeëindiging

Doelstelling I: Meer geslaagde bedrijfsoverdrachten

(36) Vergroten bewustwording tijdige voorbereiding

(37) Toolkit bedrijfsoverdracht

Stand van zaken

Een samenwerkingsverband tussen EZ, VNO-NCW, MKB-NL en de VVK gaat de problemen rond bedrijfsoverdrachten breed aanpakken. In oktober 2004 ontvangen alle ondernemers boven de 50 jaar een brief van de staatssecretaris van EZ samen met de partners in het project. Deze brief wijst hen op het belang van een goede en tijdige overdracht. Daarbij wordt een «toolkit overdrachten» gepresenteerd. Die toolkit is een eerste handreiking aan de ondernemer die zijn bedrijf wil overdragen. Op dit moment wordt gewerkt aan het opstellen van de toolkit. Er is extra aandacht voor familiebedrijven. Vanwege emotionele betrokkenheid van familieleden kan de overdracht daar extra moeilijk zijn.

Indicator

- Aantal verstrekte toolkits (streefwaarde: 2000 opgevraagde pakketten in 2004);
- hits en zoekopdrachten op de ondernemingsbeurs.nl

(38) Vergroten bewustwording starters

Stand van zaken

De ondernemingsbeurs is een digitale database voor:

- ondernemers die hun bedrijf willen overdragen;
- ondernemers die een bedrijf willen kopen;
- intermediairs (bijvoorbeeld private adviseurs).

De Europese Commissie noemt de ondernemingsbeurs als best practice

bij het bevorderen van bedrijfsoverdrachten. De ondernemingsbeurs is vooral interessant voor kleine bedrijven. Het ministerie van EZ ondersteunt dit initiatief van de VKK.

Indicator

- Het aantal matches dat via de ondernemingsbeurs tot stand komt tussen potentiële verkopers en potentiële kopers. Voor 2005 worden 15 000 contacten verwacht. Dit moet in de loop van 2006 en 2007 gaan oplopen naar 50 000.

Actieplan Bedrijfsoverdracht en bedrijfsbeëindiging

Doelstelling II: Betere stoppers

(39) Rapportage fiscale aspecten bedrijfsoverdracht

Stand van zaken

Het kabinet buigt zich op dit moment over de wenselijkheid van een herziening van de Successiewet.

(40) Verbeteren werking insolventiesysteem

Stand van zaken:

De wetgevingsadviescommissie ontwikkelt wetsvoorstellen voor de nieuwe Faillissementswet. Naar verwachting is eind 2004 een concept-wetsvoorstel beschikbaar.

Het nader onderzoek naar de wenselijkheid van het afschaffen van de fiscale voorrechten en het bodemrecht is voltooid in februari 2004. De onderzoeksresultaten van CPB, Ecorys-NEI en de Belastingdienst geven aan dat de directe budgettaire effecten omvangrijk en negatief zijn, maar dat daar ook positieve welvaartseffecten tegenover staan. Die laatste effecten zijn echter niet goed te kwantificeren. Op basis van deze rapporten kan dus nog geen afgerond oordeel worden gegeven over het effect van zo'n maatregel voor onze economie en voor de overheidsfinanciën.

Het kabinet wil daarom de beschikbare informatie uitbreiden met ervaringen uit een aantal andere landen, waaronder landen die in de afgelopen jaren vergelijkbare maatregelen hebben getroffen. De ministeries van Economische Zaken en Financiën zijn inmiddels begonnen met een internationaal onderzoek. Het kabinet wil besluitvorming over bodemrecht en fiscaal voorrecht aanhouden totdat de resultaten van deze internationale vergelijking bekend zijn.

Indicator

- Aantal faillissementen als percentage van het aantal stoppers (bij inwerkingtreding van de nieuwe wet)